PJESME

[illegible]EDA PUCIĆA.

U Karlovcu.

[illegible]vnog zavoda Abela Lukšića.

[illegible]62.

PJÉSNE

[illegible]EDA PUCIĆA.

U Karlovcu.
Naklada tiskarskog i književnog zavoda Abela Lukšića.
1862.

Brzotiskom Abela Lukšića.

NAJBOLJEM SLOVINSKOM PJESNIKU,

NARODU,

svoje stihove posvećuje

Prinkipo.

Carigrad, Okt. 1858.

Ovdje, dušo, dje sve ljeto
  Maslina se zeleni,
Dje na trkljama pripeto
  Loždje svud se crveni,
Djeno more liže stiene
  Viekom žamoreć,
Ovdje sjedi polak mene,
  Prozborimo rieč!

Glè otoke, dušo, one
  Milo li se stjecaju!
Proto, Kalki, Antigone
  U moru s' izgledaju!
U daljini kako sjaje
  Bieli Carigrad,
Kak Evropu cjelivaje'
  Azia grli sad!

Šta ćeš bolje? Kamo sreće
  Ovdje s tobom živjeti,
Svako jutro, svako veče
  Jednako se ćućeti;
Iz vazduha, iz naravi
  Crpsti tajnu slast!
U zabiti, u ljubavi
  Provest život vas!

Tamo ženske po zapadu
  Vježbaju se svakdano,
I o svačem one znadu
  Razložiti sveznano;
Kako ladju goni para,
  Diže samolet,
Kak se žicom razgovara
  S preko mora sviet.

Nu, šta će im ta nauka
  Šta li srcu koristi?
Od pameti prazna muka
  Hoće srce da tišti!
Prodj' se, dušo, mudrovanja
  Nepriličnog tog,
A drži se svoga znanja
  Znanja starinskog!

Ti znaš da je grčka sila
  Još u davnom vremenu

Na Aziu navalila
  Za ljepotu Jelenu;
Ti znaš da sam Rima care
  Kobni pušti boj
Jedjupkine rad prievare
  I uteče k njoj.

Ti znaš, ljubav da je slavna
  Sveza cieloj prirodi,
A ljepota staza davna
  Koja njojzi dovodi;
Ti znaš da si sad mladica
  U razvitku liet'
Od Peranskih ljepotica
  Najuglednji cviet.

Ti znaš kada bi te zdala
  Ja po Peri pratio,
Kako bi se obzirala
  Kako zrak bi treptio;....
Ti znaš da je mjesto ovo
  Blagosovljen kraj,
Da nam hoće bit gotovo
  Od ljubavi raj! . . . .

Šta ćeš drugo? eto sreće!
  Ovdje skupa živimo;
Svako jutro, svako veče
  Jednako se ćutimo!

Iz vazduha, iz naravi
  Crp'mo tajnu slast!
U zabiti, u ljubavi
  Prodj'mo život vas!

Prinkipo, Proto, Kalki, Antigone, otoci su mermerskog mora, blizu Carigrada; Pera, predgradje Carigrada.

Pašinica.

Carigrad, Okt. 1858.

Čempres hladi silno groblje
Po čarobnom Stambul kraju;
Kano čempres uznosite
Munare se tankovite
Sunovratno ogledaju
U vosporsko bistro more!

Medju grobljem, pod čempresom,
Hmile čudne koludrice;
Tanki jašmak lik im skriva,
Oko samo, vatra živa,
A feredža nehotice
Dje dje kaže njedro bielo.

Tiho tuda zlatna kola
Starac seis pješke goni,

Pred njim igra skup gjogin,
Na gjoginu Arapin,
A kavazi usioni
Pod oružjem prate s boka.

Šta to prate? car li šalje
Slavni poklon svetoj ćabi?
Ili to je ohologa
Harač paše misirskoga,
Ili odkup koji slabi
Podunavske jaram raje?

Nije poklon to proroka,
Nije harač od Misira,
Nije odkup kneževina;
To je čudo, to jedina
Velikoga ći Vezira,
Dika srca starog oca.

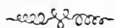
U razbludi raztopljena,
Ovjenčana sva alemom,
Mekom rukom biser broji
Od gjerdana sitnih svojih;
Perjanicom nakićenom
Hladi slavna nježna njedra.

Prodj' se, kume, nemoj stati,
Ta pamet ćeš izgubiti;
Crnac će se osvrnuti
Sabljom na te nasrnuti,

Kavaz će te pogubiti,
Kuja će se nasmijati.

Kako čempres tmasto, gusto,
Kako groblje niemo, gluho,
Ko munara pouznosno,
A ko more nemilosno,
U njedrima hrani suho
Pašinica srce pusto.

Stambul, Carigrad; Vospor, bosfor; jašmak, veo; feredže, kabanica; seis, kočiaš kavaz, žandar; ćaba, Meka; harač, porez; alem, diamant; gjerdan, ogrljaj.

Bezimeni.

Carigrad, Okt. 1858.

Zaman Vospor tihani
Liže zlatno mramorje
Kitnog dvora pri moru;
Zaman nježne sultanke,
Niz mirisna bisera
Po dvorim se gizdaju,
I Gjorgjinke, Rumeljke,
Anadolke, Jermenke
Krasotom se inade;
Bezimeni nemari
Ni za Vospor čudesni,
Ni za bludne djevojke;
Bezimeni negleda
Nego čašu prozračnu
Dje s' udesno šampanjsko
Prekobaca pjenama;
On u srcu žaluje

Otu raju sirotu
Kojoj zakon dopušta
Sadit lozu vinovu
A zulum je uništa,
Srcem bi joj podao
Hat-humajum slobode.

Zaman Neva srdita
Kroz stolicu prodire
A pred dvorom parada
Redi strojne pukove
Sjevernoga viteza;
Bezimeni nemari
Ni za Nevu srditu,
Ni za strojnu paradu,
Ni za braću Slavjane;
Bezimeni negleda
Uz bljedjahnu Njemicu
Neg prozračnu čašicu,
Dje s' udesno šampanjsko
Prekobaca pjenama;
On u srcu žaluje
Crni narod, krstjane,
Koji loze nemaju
Kvasom se opijaju;
Srcem bi im podao
Od slobode gramotu.

Bre! aferin! evala!
Oj ti lozo vinova

Nevoljnička utjeho!
Još se dosad nikada
Tako neproslavila!
Ni kad šalu zbijala
S Anakrontom starijem,
Ni kad srce snažila
Kraljevića viteza!
Sad će mlada Evropa
Od sjevera do juga,
Mješte vienca lavrova
Mješte vienca dubova,
Tvoje lišće mekano
Posvetiti zafalna
Za junačkog tiemena!
A ti zemljo čudesna
Mati slatkog šampanjskog!
Slavna li je zadaća
Od neba ti zadata!
Ti opijaš narode
Bukom rieči lažive,
Ti opijaš knezove
Pjenom vinca vesela . . . .
Opijajde opijaj!
U grčeve zavijaj;
Lozica ti nikada
Kritogama neznala!

U stepi.

Blizu Odesse. Sept. 1858.

Nidje ništa; nebo ozgara
Ljetnim zrakom ražareno;
Doli, gola sve pustara,
Polje pieskom nasipljeno;
Nidje brda, nidje rieke
Nidje duba, nidje sienke. —
Preko stepe u zo čas
Mene lomi tarantas.

Ćeraj brzo jamščik mladi
Divlju trojku tvrdim knutom;
Udarac joj riečim sladi,
Razgovaraj s njom se putom;
Ćeraj, ćeraj, tebe čeka
Dje na selu, mati, seka;
A na stanci mene bar
Razgorjeni samovar.

U stanci se društvo zbira
  Kojekakvo odasvuda;
  Onaj s Moskve, on s Sibira
  Taj s Kavkaza a taj s Čuda,
  I trgovac i mještanin,
  I činovnik i dvorjanin,
  I slavjanski hofjunker,
  Leibgardec, feldjeger.

Ispij čajnik, pa jopeta
  Svak da bježi svojim tragom;
  Bježmo i mi; nije šteta
  Uteć odtud zdravom snagom;
  Prem su ljudi svi pošteni
  Tihi, dobro ukroćeni,
  Svedj u mene napet jest
  Šestozrnac samokres.

Bježmo, bježmo; gostoljubna
  Za nas zemlja ova nije;
  Ni su srca tu pristupna
  Dje pitomo ništ' nezrije;
  Brzo jamščik konje goni
  Nad uši im zvonom zvoni;
  Ta, zakriči divlji huk,
  Da s' uplaši bližni vuk!

Glè na strani toj trupina
  Od zvjeradi razdrpana

Leži grdna konjetina
I nad njom se krili vrana!
Glè kostnica tamo gola
Osušena polak vola! —
Ovdje gladni stepe gost
Pogazio jeste post.

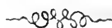
Lele! dje ste vi planine
Vinogradom nakićene?
Dje ste smokve, dje masline
Kaisije premedene?
Dje ste tići, staglinići
Modrokosi, slavuljići?
Dje je pčela slatki roj,
Oj Dubrovnik dje je moj?

Nidje ništa; noć pretavna
Jadnu zemlju svu sakriva
Nit mjeseca zraka slavna
Nesmie nikud da prosiva;
Samo s desne zla nakaza
Strašilo se, glè, prikaza;
Prepasala zviezda knut,
Šiba modri neba skut.

Bježmo, bježmo; crno more
Prem da kruto, prem da kleto,
Milostnije biti more
No zemljište to prokleto!

Bježmo, bježmo! Bogu hvala!
Eto tamo morskog žala,
Glè, već dimi parobrod
A ja dospjeh trudan hod.

Tarantas, tatarska kočia jamščik, kočiaš; trojka, tri konja; stanja, pošta; samovar, mjedni sud dje voda vri; čajnik, sud dje se čaj kuha; strašilo, vidjaše se zviezda repatica; knut, ruski bič.

Crnooki.

Beograd, Maja 1858.

Ja ljubovnik nisam tvoj
  Niti želim biti,
Koliko ni život svoj
  S voljom porobiti!

Nije zlatan svietli pram
  Gizdave ti glave;
Nisu, ko nebeski hram,
  Oči tvoje plave;

Nije lica tvoga čast
  Ružica i mlieko;
Nit' obična ženska slast,
  Ni kretanje meko.

Oganj zemni, sunčan žar,
To te je začelo,
To se slilo odsvudar
U te na vidjelo.

Pa kad kucne i tvoj čas
Da s' oko zamuti,
Da ljubavi božja vlast
Obuzme ti ćuti;

Uzdigne ti mladu grud,
Uhom ti zazuji,
Djevičansku krene ćud,
Krvcu ti uzbuji;

Oj tad sreće, blaga tad,
Onom kog omili!
To je slava, to je rad,
To je raj vas — cili! ....

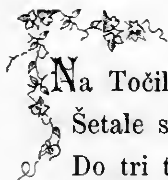
Ja ljubovnik nisam tvoj
Niti mislim biti;
Volim, dušo, život svoj
Mirno preživiti.

Cvijeta.

(Komad pjesne.)

Dubrovnik 1856.

Na Točilu, više Dubrovnika,
Šetale su do tri djevojčice,
Do tri tanka struka čeminova;
Liepa Slave, a još ljepša Bože,
A najljepša sa Točila Cvieta.
Drugog posla mlade ne imale
Nego što bi vodu navraćale
U njihove gojne perivoje,
Rano zorom a dockan večerom:
Pa kada bi poslu prionule,
Vas bi konô jekom zaniemio
Od tankoga grla djevojčina,
Žubor voda od volje bi prala
Bosonoge liepe konalice;

Meko bi im cvieće govorilo:
„Juh! kakve ste! vesela vi majka!“
Rumen ruža: mene rumenije!
Bieli čemin: ta od mene bielje!
Ljubičica: jošte ljubeznije!
Karanfio: a ponositije!
Rinja metla; mene mirisnije!
Zelen trava: još od mene mekše!
Dah večerni: i od mene svieže —
Samo nebo: od mene vedrije;
Pa kad bi se posla ostavile,
Svakome bi mlade zahvalile,—
Kome okom, a kome posmjehom,
I tijem bi vas sviet namirile.

Ko nepozna sa Točila Cvietu konalicu,
Taj na svietu još nepozna vrlu djevojčicu,

Ona zorom uranit će da raspremi kuću,
Da pomete, da uredi, da spravi obuću.

Na glavu si metne klobuk od slame spleteni,
I po vrtu zalijeva cvieće i zeleni. —

Pa pohiti u kuhinju, te pripravlja sude
Da kad ljudi doma dodju, gotovo im bude;

Jedva sjede za trpezu, neda joj se pirit,
Valja prati, valja čistit, valja sve namirit.

Pa iznova hajd na vodu, pa i pri sumraku
Hajd' polievaj voće, zelje, grastu cvieća svaku,

A u večer pred svijećom, do u doba gluho,
Šije, plete, veze sebi nevjestino ruho....

Nije ona od visoka roda ni plemena,
Al gospodo, vjerujte mi, dobra je koljena,

I uzrasta visoka je i tanahna stasa,
I govora razborita i medena glasa,

Biela lica, biela krila a djavoljskog oka,
Puna srca, puna duše, glavita djevojka,

Svedj u poslu, svedj vesela, sama svedjer pjeva
A kak ona tako svaki i posô joj pjeva.

II.

Na Točilu više Dubrovnika
Stajale su do tri djevojčice....
Jednom Slavi dade s' poglenuti
Ispod lieve ruke put istoka,
A tamo se u more izgleda
Bieli bedem tvrda Dubrovnika
Svud okrunjen strašnijem kulama.
Sjaju crkve i visoki dvori,
I ulice ravno popločene;
Po njima se šetaju vlastela
U plaštima, s raspuštanom kosom,
Mudro zbore, gosposki se nose,
A smijerno svak im se poklanja
Te ih dvori malo i veliko.
Glè trgovci s dalekoga kraja,

Ko u kratkoj nošnji prekomorskoj,
Kol u cvietnoj turskoj anteriji,
U kalpaku i kuntušu toplu
Prodavaju skupu majstoriju
I perpera čudo nabiraju.
Svak veseo oko svoga posla
U dućanu mladi rukotvorac
Časom radi, časom šalu zbija,
U seljake često zakiduje,
Dješto i u tanke seljakinje,
Dok ga stari majstor neopsuje.
A pod večer svak se kupi doma
Il na posied ili na večeru;
Te s zvonika zvono zvekovito
Zvučno zvoni Zdravu-Marju noćnu.

Dubrovniče, malo mjesto
Ala! si mi drago!
U tebi nam biva nešto
Kako nigdje, blago!

Sve obično, sve stojaće,
Sve na jednu vlas,
Sve pokojno, sve domaće,
Stvoreno za nas.

Planina te s ledja brani,
Sprieda val cieliva,
A na zidih oružani'
Top za topom siva;

No zaludu sva ta sprava,
Zalud trud ti sav,
Obrana je tvoja prava
Puka svog ljubav.

Jel pomorac, jel trgovac,
Znojem i žuljima
Dje na svietu stekô novac
Sebi i svojima;

Dje će bolje stečevinu
Uživati moć?
Valja doć mu na očinu
Valja doma doć.

Jel pomama koga smela
U godištih mladi'
Da obidje tudja sela,
Krvcu da rashladi;

Glè osviešten i rasrdjen
Zbog svietine zle,
Jedva gleda ko namrdjen
Prie ti tegnut tle.

Šta će nama sva zamjera
Tudjinske napravi?
Šta li će nam niz bisera
Kad nam grlo davi?

Ta šta će nam Pariz bludni
Šta će Carigrad?

Šta taj London mnogoljudni?
Šta li Petrov grad?

U tebi nam, eto čuda,
Domaća gospoda,
Crkve, moći, vieća, suda,
Narod i sloboda;
U tebi nam um u cvietu,
Svaki promišljaj
Što saželjet mo'š na svietu;
Ko zemaljski raj.

III.

Na Točilu više Dubrovnika
Stajale su do tri djevojčice . . .
Jednom Boži dade s' poglenuti
Is pod desne ruke put zapada
A glè tamo predivna vidjela;
Posijani po moru otoci
Šipan, Lopud, Koločep i Daksa
Ogrnuti maslinom pitomom
Razredjeni divno kupaju se;
A pred njima na kraju planine
Zapadnijem suncem pozlaćene
Od Trstenog javorima glasnog,
Od Orašca vodama ponosnog
Od Zatona mlinima bogatog . . . .
S jednog k drugom brze ladje idu
Kako duga vesla ih prisilju,
Ili bielo platno od jedara;
Glè pobliže zatvara se more

I prostrani skutac si napravlja
Gruž prostrani, glasovitu luku;
Na obijem obalama stoje
Ponosite polače gospodske
Bieli dvori, ograde starinske
Zubčatijem zidom zatvorene,
A po luci tanahne filjuge
Svake boje, zlatom izšarane,
Plemenitu vozaju gospodu
Ta izmedju ogromnih brodova
Stoprv došlih s Indije daleke
Il sa strašnih bura crnog mora
Na ulaje tude poredjenih
Pod zlamenjem svoga Svetog Vlaha. —
Obale su svuda zapačane
Drvljem, gredam, daskam i madieram,
Te oko njih majstorska rabota
Pile, jaške, mlati i sjekire;
Ala! ciepaj, ala! lupaj snažno
Da što prije brod s' u more svali.
Glè od deset što ih je na škaru
Jedan gotov je da se porine;
Glè već mu su podmetli konope
Naslonili na tvrde ga kline,
Pomazali lojom ovunjskijem,
I stare mu digli podpirače,
Tako da bi on čas poletio
Da na kraj ga gumina nedrži.
Glè, jur nanj je i pop uzišao

Vodicom ga svetom okrstio,
Blagoslovom božim oprostio;
A na krmi sa čašom u ruci
Sakupljena četa priatelja
Isčekuje kada će se maknut.
— Urah! urah! oštroumni proto!
Pušti čelo, udri mlatom dobro,
Da s' uputi s pomoći božijom!
Urah! urah! eto već se miče . . . .
Srce trepti svakom u pogiblju
Ne bil zašo, prignuo se krivo
Sam ostavljen na strmini krutoj . . .
Glè trese se, škripi, i već leti
Strahovito niz maticu onu
Kako ga je proto uputio.
Urah! urah! viče mladost s krme
Baca u zrak čaše rozolina,
Kropi zemlju slatkijem pozdravom
Pridajuć se valovim izdajnim . . . .
A more se pred brodom rastvara,
Oko njega skače vas u pjeni,
U naručje hoće da ga sgrli,
Da u strašno bezdno ga pritegne;
No podase on ga čvrsto pleše
I dobitnik prvog pokušaja
Vas se gizda ispod zlatne kite. —
Veselo ga drugi pričekuju
S topova ga liepo pozdravljaju
I u svoju družbu ga primaju.

Dobar došo, goste novi,
I u dobar čas,
Izbavio se iz okovi
Prišo usred nas!

Šta si mogo dočekati na kraju surovu?
Il izgorjet na ognjištu pod masnim loncima,
Il izagnjet pod bremenom opeka na krovu,
Pun prašine, paučine, trulosti i dima.

A sada si gizdelin,
Sad si djevojčica;
Opran, istren, majčin sin,
Rasvietljena lica.

Šta je višnji izmislio najlakše, najtanje
Lahku ticu da mu svud se po nebesim vije,
To je čovjek usličio morsko za plivanje
Sklopio te da na tebi po pučini plije.

Imaš i ti zlatan kljun,
Imaš krila biela,
A nosiš se ko paun
Vrhu mora vrela.

Ta zemlja je puna hridi, puna pogibelja,
Prodji se je, bježi od nje kako od napasti,
Iz daleka kaže ti se prepuna veselja,
Kada s bliza, a puna je spila i propasti;

More jeste kano dlan
Djevojačke ruke,
Prostran, ravan, ugledan,
Bez ikakve kuke.

Kad uzavri, kad l' iskrene na nas sve ponore,
To je mejdan za junaka, tu se znadu ljudi,
Tu se vidi od koje si ti osiečen gore,
Kak s' opireš, kako slušaš, kakve su ti grudi.

Pogibelja čas kratak;
Svietlji za njim biva
Pomorcu mi sunčan zrak,
Duša jače živa.

Hajd' ne boj se, a čeka te na sinjoj pučini
Ves'o dolfin da te igrom u more izvede,
Bieli galeb oko jedra veselje ti čini,
Okolo ti konopića ves'o prndelj prede.

Hajd' ne boj se; nije lav
Niti zmaj na štapku;
Svetac boži čuva plav
Dubrovačku svaku.

IV.

Na Točilu više Dubrovnika
Stajale su do tri djevojčice . . .

Jednom Cvieti dade s' poglenuti.
Ispred sebe niskom niz strminu,
Glè svuda se baštine zelene,
Kroza zelen svud se kuće biele,
Obkoljene šetnicama ravnim
Pokrivene odrinom i lozom
Na laganim korčulanskim stupcim.
Pa brežulci okolo i vrsi
I na svakom svete bogomolje
Gjuragj, Ivan, Ilija, Andria
Čudotvorna gospa Milosrdja
I najdalje Vlaho na gorici
Zaraštenoj u tamnome boru . . .
Prosulo se sinje pred njih more
Sve do na kraj blažene Talije,
Sjevernjak ga po skorupu kupi
I nježno ga polagano ljulja
Kano mati čedo u kolievci.
Zrcali se sunce sa zapada
S valjonice svake se odbija
Kako s lica biljur-ogledala.
Rujnom zrakom cijeli kraj obsiva,
Ta rekô bi: izgorieše kuće:
Svi prozori plamtaju u ognju
Od žestine sunca primorskoga.
Glè poživljim vjetrom zaćerana
Izza Petke slavno izviruje
Ponosita korablja „Slovinka“
Pod bremenom polu utopljena.

Sva joj jedra nabuknuta nose,
A more joj po bocima pljuška.
Kako prispie ispred Svetog Vlaha
Nješto vikne kapetan sa krme
S prove mu se odzivlje nostromo,
Oko čela potrči družina
I u nakrst jedrima izvrću
Njekim tamo a njekim ovamo,
Te korablja stade ko klisura
Nepokretna u sred sinja mora.
Još kapetan njeku riječ rekne,
A barjaka vienac raznobojni
Okitio ponosnu „Slovinku“
Te s topova oganj dim i buka
Razglašuje slavu Svetog Vlaha:

Slava tebi boži svetitelju,
Zaštitniče slobode nam blage,
Hrani zdravo narod u veselju.

Mi idemo naše kušat snage,
Po svijetu bolju tražit sreću,
A ti čuvaj osobe nam drage.

Mi idemo; svaku godin treću
Doći ćemo ljubit ti otare,
I zavjetnu izgorjeti svieću.

Zemlja skupa nama krati dare,
Kršovita sva nam je država,
Osušena ljetne od pripare;

Nemili se o njoj nam zabava,
Nama s' hoce da što bolje prudi,
Bolja korist a i bolja slava.

Sviet daleki bogastvom nas nudi;
Žitko more sve nas sebi zove
Pune blaga odkriva nam grudi,

Krim pšenicu dava na snopove,
Marsilj svilu, Zmirna vunom mami,
Misirci nam sladki bob gotove.

Pa dje gremo, ideš i ti s nami,
Pod tvim stiegom svud nam je očina
Pod njime smo svud slobodni sami.

Sveti Vlaho, ti si nam jedina
I nà kopnu i na moru dika
Ti si ljubav, ti si čast istina,
Ti si prava sreća Dubrovnika.

V.

Na Točilu više Dubrovnika
Stajale su do tri djevojčice . . .
Pa kad bi se site nagledale
Nenaglednog čuda i divote
Koja ih je odsvud okružala,
Veselije mamile bi vodu,
Veselije kropile bi cvieće,
Veselije pjevale bi pjesmu.

Teci vodo studena
Dragom momu kon dvora,
Cvati ružo rumena;
Kad se vrati sa mora
Nek je šta će trgati
Nek je šta će davati.

Rasti zelen jabuko
Dragom momu kon dvora,
Resom kaiš s' obuko;
Kad se vrati sa mora
Nek je šta će trgati
Nek je šta će davati.

Ja se nadam darove
Dragog moga sa mora,
Verižicu, cvietove,
Mahramicu za dvora;
Jest mu šta će nabrati,
Jest mu kom će davati.

A gojim mu na uzdar
Svoje lice prebielo,
Svoje duše liepi har,
Svoje srce veselo,
Da mu život omili,
Da ga ljubav zakrili.

Oj ljubavi, ljubavi,
Oj lagani ljepire,

Oj slaviću ubavi,
Oj ponosni vezire,
Dodji meni ljubavi
Živo srce zabavi.....

„Nezovi je budalo djevojko!
Nezovi je da se nepokaješ“. —
Kako trnjem ubodena Cvieta:
— Ko je tamo, koli mene kune? —
Cikne, skokne, na put izlećuje,
A čude se njene drugarice
Šta je Cvieti te se preplašila;
Kad na putu, starica vlahinja
Iskipljenih oči i obraza
Osušena kako suha sliva
Izderana, masna, iskrpljena;
— „Vještičino, izza brda kučko“.
Srdito joj Cvieta progovara.
„Bježi s praga, skini mi se s' oči,
„Nije ovdje za takove mjesto.“ —
A lagano odgovara stara:
„Ne srdi se krasna gospojice!
„Jeste mjesta svakome pod suncem,
„Pa i meni prem da nevaljaloj.
„Stara jesam a vještica nisam,
„No mlogo sam svijeta otukla,
„Znala bi ti svašta navjestiti;
„Sviet se mienja, niko nezna kako.
„Sama idem s kršne Crnegore

„I dok ovdje svi ste u pokoju
„Plandujete ovčice nevine,
„Ta onamo sve boj i krv diše
„Oštre zube vukovi planinski:
„Bog sam znade, dobra biti neće,
„Bit će plača, kuke i leleka
„Bit će roblja, požara, šićara
„Bit će krvi, biti će mrtaca...
„Od ljubavi, griešna, ni spomene.
„Pa ko znade, krasna gospojice,
„Odkud će ti nesudjenik doći
„Jali s mora, jali izza brda?
„Prestan' pjevat, prestan' ljubav zvati,
„Da te nebi po nesreći čula!“ —
— „Babetino! vještico prokleta! —
Skače vikom gomila djetića,
Sa vrtova narine sva pašćad
Da se jedva baba uklonila.
A Cvijeta? . . . . nahmurila licem,
Pobljedjela, nogom potaknula,
Neda joj se ni maknut se s mjesta,
Neda joj se ni rieč progovorit,
Jedva su je druge utažile:

„Šta se plašiš? nebud luda!
Što je baba rekla!
— U zô čas je prošla tuda. —
Zmija je upekla!

„Ta kako će našem radu
Zaprietiti ona?
— Ove bake svašta znadu! —
Smela je sotona.

„Ko bi mnio da što reče
Da će tako proći?
— Ja se bojim od nesreće —
Ispale joj oči!

„Cvieta, Cvieta, nesreća je
Sva u našoj ruci!
— Ne naprazno kučka laje. —
Izjeli je vuci!

Što je nebo odlučilo
To će samo biti!
— Na me se je teško svilo. —
Bog će t' utiešiti."

VI.

Što je stara baba govorila
Istinu je baba navještila.

VII.

Neka stade pjevat kogod hoće;
Meni s' neda u stihove složit

Očevine i slobode rasap...
Lele! da vam muku tu spomenem
Najpre Moškov u Boku uljeze,
Zatim Francuz Dubrovnik zahvati
Te mu neda kročiti naprieda;
Uvuče se u grad na prievaru,
Pa na silu ostade u gradu,
I bezbožnim nasilijem svojim
Uništi nam narodno vladanje.
Tada udre Moškov da ga ćera
I zemaljskom i pomorskom rukom.
Sagna sobom čete crnogorske,
I zasjedne oko Dubrovnika
Divlji jastreb u golubje gnjezdo.
Slabo štete učini Francuzu
Dok napokon pred njim ne uteče;
Al našincim šteta bi golema,
Kudgodj prodje moškovska vojnica
Čeljad goni, pali kuće, dere,
Lomi, krade, šićar i pljen nosi...
Izgorješe brodove u Gružu,
Izgorješe gosposke polače
Izgorješe Konô vas i Pile
Na puškomet od gradskijeh vrata,
Izgorješe Ploče i Bosanku
Izgorješe Rieku, Brgat, Župu,
Zaton, Šumet, Obod i Konavle,
Te štogod im do ruke dopade,
Bez inata, bez junačkog boja,

Kradimice, noćno, iz potaje,
Pokle čeljad od straha uteče
U planine, u grad, na otoke,
Izgorješe . . . šićar odnesoše . . . —
Pa za sve to, baš im prosto bilo . . .
Čemu se je nadat od zvierenja?
Što se njegda trudom uzdignulo,
Ljudskim znojem opet se ponavlja . . .
Ama Francuz, od Boga prokleti!
Na njega ću, dok je sile, jadat
I na ovom i na drugom svietu!
On nam otme boži dar, slobodu,
Prirodjeno s koljenom gospostvo,
I proda nas zakovano roblje . . .
. . . .
Svakome se može naći lieka;
Vlastelinu, nikad ni do vieka.

Psalam:

Slavo moja, Bože, nepremuči,
Kad na mene lukavac i griešnik
Otvoriše usta lagajući.

Jedovitom rieči m' obsjednuše,
Proti meni izidjoše na boj,
A uzrok im nedadoh do duše.

Ta za ljubav, koju ja im nosjah
Ustadoše meni suprotiva,
A ja za njih molih se i prosjah.

Za dobro mi sve zlom odvraćaju,
I za milost moju njih omrazom,
Nepremuči Bože mi u vaju.

No griešnika nada njim uzviši,
Postavi mu satanu na desnoj,
I molitvu u grieh mu zapiši,

Drug' uzeo vladanja njegova,
Ostali mu sinovi sirote,
Ostala mu supruga udova,

Po svietu mu djeca se skitali,
Svud proseći, svud se tucajući,
S rodnijeh ih kuća izagnali,

Kamatnik mu blago pohitao,
I svu dobit njegovoga truda
Tudjinac mu skoro uživao,

I nebilo ko bi očitovô
Žalosti mu, nit onoga bilo
Sirotinju ko bi pomilovô,

Koljeno mu usahlo s korjena,
I u drugom rodu istriebljeno
Nebilo mu nidje nit imena;

Samo oca njegvog opačine
Da pred Bogom bude svedj spomena,
Grieh materin nigda da nemine.

Paček neka postojano stoje
  Pred očima samog gospodina,
  A na zemlji nek se več nebroje.

On nehtjede milostivan biti,
  On uboga progna i sirotu,
  Nevoljnika hćaše umoriti,

Proklestvo je najveć on ljubio,
  I bilo mu! blagosova nehtie,
  Blagósov se njega otudjio.

Proklestvo ga kano plašt prokrilo,
  I sišlo mu kak u trbuh voda
  Kako ulje u kosti s' ulilo!

Proklestvo mu bila sva odieća
  U koju se svakdano oblači,
  I pas kojim podpašuje pleča.

Takom platom Gospod nagradio
  Kogodj zlobno na dušu mi srne,
  Kogodj silom na me naripio.

Bože, bože, meni sad priskoči
  Slobodi me imena ti tvoga!
  Milost tvoja bila m' u pomoći!

Ucvjeljen sam, ubog uništeni,
  Srce mi je teško izranjeno
  U najživljih žilah unutrenjih;

Ja zalazim ko na zapad sjena,
Ja vas drhćem kano prug zemaljski,
Oslabješe s posta mi koljena,

Meso se je na men' osušilo,
Nestade mu svake pretiline,
Sve mi se je tielo izmienilo,

Te postadoh mojim vragovima
Na porugu; kada li me vide
Potresuju glavama svojima.

Budi, Bože, sad mi u pomoći
Oslobodi mene od nevolje
Milost svoju meni osviedoči.

Nek već jednom znade narod cio
Da je ovo tvoja ruka prava
Da si ovu, Bože ti stvorio.

Oni kunu, — a ti blagosovi;
Ustadoše, ali ti ih smiri,
Da veseljem rob se tvoj obnovi.

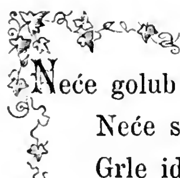
Da s' obuku u sramotu svoju
Kojino me kruto obkoliše,
Da haljinu od stida si skroju;

A Gospoda ja ću proslaviti
Vrlim glasom od svoijeh usta
Pred mnoštvom ću njega uznositi;

On na desnu siromaka sjedne,
On ga spasi od zlog ukrotnika
Koji dušu umorit mu htiedne.

Žalosnica.

Dubrovnik, 1852.

Neće golub da se druži sa sokolovima
Neće slavulj, ni da začne medju vranam pieti
Grle ide sa grlicam, oro s orlovima,
Svaka tica svome jatu najbrže doleti.

Pa i živo svake vrste što priroda hrani
Na posluhu i na korist slobodnijeh ljudi
Zna torinu svako dje su drugovi sabrani. . .
Sam ja čovjek svoj dom neznam, a tražim ga svudi.

Eto mladost veće stratih idući po svietu,
Dobro i zlo razabiruć, milo i nemilo,
Nalik pčeli, što na svakom popostaje cvietu,
Nebil' mi se, da ga nadjem, djegodj dogodilo.

Jaka nebi da me drži zemlja plemenita
Roditelje što mi dade i svoj jezik liepi,

Djeno zveči po dolini gusla romonita,
Dje po brdu svako diete za oružjem hlepi.

Tama lele! i sužanstvo, lanci dvojegubi,
Bogom dani zavičaj mi tvrdim uzom more;
A ona je domovina, koju duh mi ljubi
Kano sunce prosvietljena, slobodna kô móre.

Italija slavna mati veljih uspomena
U čarobno svoje krilo zaman mene primi,
Tamo svaka kuća dvor je, a svetinja stiena,
Svaki grad se bliži nebu turnjam visocimi.

Tamo zgrade veleliepe krase zemlju svudi,
Tam kipovi, žive slike, svud ti duh usnose,
Tamo sve je znamenito, osim ljudske ćudi,
Samsonu je Sant' uffizio podastriglo kose.

Franc'ju vidih pomamljenu ludu ko djevojku
Što miliće svagdan mienja, nezna šta rabata,
I Angliju bezbiednicu morskom na otoku,
Srdnog lava naprćena pod tovarom zlata.

Vidih Njemšku babetinu iskečenih zubi,
Koj ljubimac Mefistofel svu nauku šalje . . .
Pa mi svakrat u dno srca čudan glas zatrubi
Neopriečnom zapovjedi: dalje bježi, dalje!

Sada kud ću? zar mi treba iskat domovinu
Djeno ljudi u kožuham živu saševeni,

Pod zemljom si staje dube, usred ljeta stinu
S medjedima boreći se po vodah sledeni'?

Il da idem djeno liepi cavte džulistani
Dje djevojke na stotine hrane u potaju
Cviet ljepote da ih ni zrak nevidi sunčani
Na razgovor jedinome starcu Padišaju?

Il da jezdim na hrbatu ogromnog gamila
Kroz pustinju, preko carstva brzoga Numida?
Da utažim svoju žedju svetom vodom Nila?
Da počinem jednom u hlad viečnih Piramida?

Il sve zaman, makar da bi krug obio svieta
Ispitao svaku goru i svaku dolinu,
Istrudio od mladosti do starijeh ljeta,
Neću brižan nidje sebi naći domovinu?

Zašta, zašta? u čemu li ja sagrieših tako?
Ili nije moje narav ko svačija druga
Kad ostalim što je dobro, meni je opako,
Ostalima što je radost, meni je poruga?

Ja najvolim pokraj mora sidjet u samoći
Slušat žamor valjonica kako žale liže
Razgledati mjesećinu jasnu o ponoći
I rumenu zoru čekat, kad se s brda diže

Ja najvolim šušnju lišća od toploga daha,
I razigraj od oblaka po nebeskom pasu,

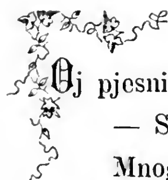
Bielo kril'o labudovo da na vodi paha,
Zlatno grlo slavuljevo u milosnom času;

Tada stoprv iz srca mi svaka žuć ispane,
Tad mi krv se po žilama razlije goruća, . . .
Tad u družbi s duhovima koji svijet brane
Moja duša srodnom jatu polet svoj upuća.

Pazar.

Dubrovnik, 1852.

Oj pjesniče, suludnjače, pošto su ti pjesme?
— Skupe sinko, vrlo skupe pjesme su postale,
Mnogo znoja, mnogo truda one su mi stale,
Pa svietina dostojno ih naplatiti nesme. —

— Oj pjesniče, suludnjače, ne brini se za to,
Babo mi je ostavio nebrojeno zlato;
Neću dugo goditi se sa tobom, ujače,
Samo reci, pa nemarim da okrpiš gaće. —

— Prodj' se sinko mojih gaća, prodji se inata,
Drži zlato, za mene se hoće druga plata:
Kad spomenem modrooke ljubav i miline
Da uzdahneš s živog srca, suze da t' opline;

Kad pripjevam naših časnih pradjedova slavu
Da ti krvca uzavrije, da t' napuni glavu;

Kad ti kažem na nevolju srpske domovine
Da uskokneš golom sabljom na nje dušmanine

Skupe, sinko, vrlo skupe postale su pjesme,
Bog ih nešlje da se pjesmom danguba napita;
Pjesme samo podažižu čuvstva plemenita,
Pa svietina dostojno ih naplatiti nesme.

Soneti.

Firenze 1851

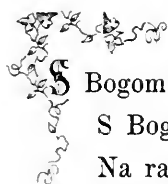
Kad bi svaka svieća s' udunula
Za mene bi ona sama bdjela,
I da bi je požuda minula,
Ovaj mi je tobolac tad plela.

Crljenu je svilu unj usnula
Da plam kaže, kojim je gorjela,
A po svili, jadna, je rasula
Od žalosti silu zlatnih striela.

Koliko je po tobocu grana
Toliko je u srcu joj rana;
Koliko je u tobocu žica

U duši mi toli bolesnica;
Koliko je na tobocu uza
Toliko nam u očima suza.

S Bogom ostaj moja dušo liepa,
  S Bogom za svedj o ljubavi moja,
  Na rastanku srce mi se ciepa;
  Ali šta ću? samo se razdvoja.

Sad evo me još jedanput sliepa,
  Sva mi svjetlost bješe ljubav tvoja;
  O njoj mišljah: do smrti je kriepa,
  A glè pada kô uvehla hvoja.

Zaman tražiš po dnu srca svoga
  Nebi l' iskra koja još gorjela,
  Zaman, zaman, niedna ne ostaje.

Mili Bože! jel to s suda tvoga
  Da na svietu ništa nije ciela,
  Da sve liepo tako malo traje.

S tobom prodje sreće moje dio,
Al ni rieči zato od priekora.
Zašta bi te, tužnu, ja korio,
Kad što biva, sve to biti mora?

Nisam li se silom udomio
Usred sitnih srca ti zastora?
Nisam li ti silom ojadio,
Još u cvietu život do umora?

Nisu li nam ti sastanci bili
Već od tuge negol' od pokoja?
Veće suza no cielova siti?

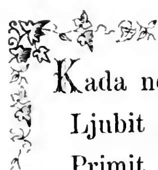
Pa sad priekor da te moj ucvili?
Oh! to nikad! draga dušo moja,
Ja ti neznam nego zafaliti.

Fala na tom što si srcu mome
  Kô te vidjeh, nadu probudila
  Da bi mi se duša sukobila
  S dušom srodnom na svietu ovome!

Fala na tom, što si u tamnome
  Životu mi svietlost zapalila
  I sa mnom se tako posestrila
  Da u duhu življahmo jednome.

Fala na tom što si cielo blago
  Od milina gorućih i tajni'
  Razasula na srce mi nago;

A napokon i na tom ti fala
  Što m' ostaješ svedjer spomen sjajni
  Da njim tješim doba sva ostala.

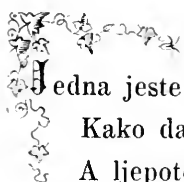

Kada neće da me ljubi mlada,
Ljubit će me od gorice Vila
Primit će me u zlaćena krila
Sred dragoća viečnih i naslada.

Djeno milost sa stvorenjem vlada
Odniet će me preko svieta bila;
Tamo kolo igra družba mila,
A njih mladih puna je hiljada.

Na svakoj je haljinica lahka
I na vjetar svaka se naslanja
A po dahu lete čudne pjesni.

Pomamljena svaka od njih biesni
Da s' nasiti igre i plesanja . . .
Kak prolazi, nasmija se svaka.

Jedna jeste dikla ponosita
Kako da je careva plemena,
A ljepote i obiesti sita
Trčala bi skucem do koljena;

Druga liena pušta biežat lita
Čekajući srećnija vremena;
Čeka ljubav da j' u kolo hita
A njojzi je s zibke posvećena;

Treća drobnaptica prepelica
Umorila konja b' i junaka
Brzim krilom dugih trepavica.

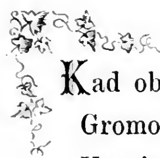
Ona sitno vranu kosu plete,
Oslobadja ova je od traka,
Ta se ljulja kô nevino diete.

Samovoljnim duše gospodarom
U srce te bijah usadio
Leljo bože, i srce mi tijo
Ponašaše svojim se čuvarom.

A da sviet te neotruje parom,
Pomnjivo te bijah ogradio,
Uzvišenim mislim uzgojio,
I ćućenstva plemenitih čarom.

Od svih diela, od svih mojih truda
Ti provodić bijaše jedini,
Od ganuća svijeh i požuda.

I ti samcat mladost mi izbavi
Da ne omakne ljudskoj po strmini . .
Leljo, Leljo, zašta me ostavi?

Kad oblaci po nebu se mrače,
Gromovi se ore izza gore,
Uzavira iz ponora more,
A zemljica ko pomamom skače;

Kada borba medj ljudim se zače,
A topovi šalju razgovore,
Svaka srca u plamenu gore
Pa nit oca pozna ko nit braće;

Kada boja ljudi i prirode
Veće čujem užasne glasove
Dje do mene sve bliže uzhode;

Da mi duša nebi se rasula
Ja zagrabim gusle javorove . . .
Novi David tješim svog Saula.

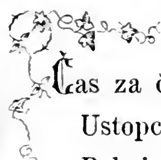
Šta je život? njeka liepa nada
Uživanja božijega svieta,
Časti, ljubve, slave blagih ljeta,
Koja hoće da te smami mlada.

Šta je život? spomena nerada
Njekog čara, njekog amaneta,
Njekog časa obožanja sveta
Što nijesi kušao nikada.

Šta je život? časovno primirje
Medj silama boreće prirode,
Cvieće zemno, nebesko ljepirje;

Šta je život? ta, odušak ubah
Kojim narav kroz svakakve 'zgode
Vraća Bogu stvoriteljni uzdah.

Čas za časom, dan za danom leti,
Ustopce nam vrieme ljeta krade;
Pak i meni god već trideseti
I š njim konac mladosti nastade.

S Bogom dakle vi časovi sveti
Ushićenja, i vjere i nade,
Prostodušnog srca čisti svjeti
S bogom za svedj, s bogom za svedj mlade!

Ali zbilja! priatelji mili,
Zar mi cielu čašu smo izpili?
Da jeli vam osladila usta?

Kako zbilja? ovo je sva tuga
Zašto toli tuži starost pusta?
Ovo samo? zbilja? uh uh! ruga!

Jelačiću Banu.

Zagreb, Siečnja 1849

Od istoka do zapada
Ime tvoje viteško se vije,
Sreća ti se razbludnica smije,
Pred noge ti dušman pada:
Jur okusi Magjar tvrdoglavni
Tvoju šaku; jur pred tobom vrata
Beč otvori, grad poglavni;
Pozdravi te odasvuda stižu,
I suhoga draži zlata
Odvjeti se tvoji nebu dižu;
A kô njegda Mirmidona
Ustadoše izpod zemlje puci,
Tako ti se sad u ruci
Stvara vojska nova od iskona;
Svak' za tobom rado leti
Po prašini od megdana

Svak bi rada umrijeti
Dà, u ime Jelačića bana.

Stoji vriska konja i konjika
Sjev sabalja, grom topova,
Strašna bitka vitezova,
Jauk padših, lelek ranjenika,
I klik divlji smrti i pobjede.
Bože mili! zašt uvrjede
Hoće ljudi do toga dognati?
Šta je vojna? šta l' junaštvo?
Krvolitje, razbojništvo
Bezzakonje, bies samcati,
Kainovo nasliedenje
Svake pravde odstupljenje
Pošto čovjek divljačkoj zvieradi
Spodobnji je nego božjem licu:
Samo kad se o slobodi radi,
Kad za ženu, kad za dicu,
Muž il otac koplje zgrabi,
— Pomagala božja mu osveta —
Svaka kap mu krvi 'e sveta,
Svako djelo djelo od svetinje;
Pa baš onda da i pane,
Rodu žrtva da ostane,
Grob je njegov otar časni
Kamo vodit sirotu će mati
Da si oca dodju izgledati.
Zaman Xerses car bezčasni

Strašnom vojskom Greciu porabi,
Tiraniua niko ne spominje;
No sviet tako slavi do nebesa
Termopiljska tri stotin telesa,
Da se s onog pepela izlegne
Nova četa, mala šaka
Po izboru baš junaka,
Koja krvi muamedske vjere
Aziatsku uvrjedu opere . . . .
I naši su na Kosovu pali
Za krst časni i za očevinu,
I sveci nam u istinu
Miloš, Lazar su ostali;
Al nam nije ko se j' osviestio
Da iz rane žip istegne,
Ko je naše mrce osvetio.

Tebe narod izaberè,
A njemu se i sam car pokloni;
Tebi s puta sve ukloni,
Do svake te časti uzveliči
I svakom se tvojom slavom diči.
Al ne za to da ti grudi
Usvietle se žar-krstima,
Niti da se kupe ljudi
Pred oholim tvîm vratima,
Niti da bi, izmedj švabskih sluga
Mladog cara dvorbom veselio,
Nego za to da bi srcem smio

Dignut narod svoj iz tuga,
I njegove pun ljubavi
Odveo ga obećanoj slavi.
Mnogo ište on od tvoje vjere
Mnoga hoće odgovora
Svoj bo udes izvršiti mora.
Sreću ti je prikazao
I to neće niko pozabiti,
Najslavnijem medju ljud'ma biti;
Pa šta budeš sam izbrao
U vječne će liste bilježiti
Nepristrasna povjesnica:
I zimi će, kad se sumrak stisne,
Kùpiti se najznatnija lica
Oko sliepoga pjevača
Da uz javor noći im prekraća:
O tebi će gradit pisne,
Pa od jeda ili od radosti
Uzdrhtat će siedi gosti.

Lele! biede jadnoga naroda!
Svak ga mrzi, svak prezira
Svak od sebe ga otira
A on stenje u nezgoda.
Mili Bože! je l' istina
Da ti za grieh starog djeda
Kaznom kazniš stoprv sina?
Ta mnogo li tvoga jeda
Na glavu nam oci sakupiše

Kad nas take ogradiše! . . . .
Gle na jedne bludno Ture bjesni
Blago krade a nevjeste ljubi,
Pa da narod sav pogubi
Od djece nam stvara Janjičare;
Gle na druge Magjar holi
Pustainska skitalica,
Čast nam psuje, narod bije,
Gle na treće Niemac sviesni
Od poroda stara varalica
Hoće svud nas da obkoli;
Da njegova orô-tica
Crna krila već razvije,
Goni sobom naše graničare . . .
Samo za se neimamo sile,
Samo za se neimamo slave,
Zastave se razdrapile,
Razorile sve tvrdjave . . .
I ti padneš Dubrovniče bieli
Alem-kamen na morskome briegu,
Robstvo ti se piše sad na stiegu*)
Piesnici su tvoji ušutjeli . . .
No ko zmija na troe presječena
Svaki komad hlepti, teži
Uvija se, puze, ježi
Nebi li se s glavom sastavio

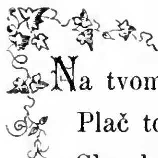
*) Na Dubrovačkoj zastavi biaše njegda napisana rieč „Libertas“ sloboda.

Dok ga smrtna neumori sjena;
Tako narod naš za slogom
Sada hiti žurnom nogom,
Danicu je uvidio,
Pukla mu je veće zora,
Sat odsudni mu izbio,
Naprjed, naprjed bez odmora. .
Na te, bane, on se sad naslanja
Na te svoja polaže ufanja,
Ti ćeš njemu lice osvjetliti,
On će tebe svedj blagosloviti.

Ove rieči, gospodine,
Neističu s mojih usta
Kak' ih pamet sama ćera,
Nego kako Bog ih nadahnjiva;
Sud sam samo, s koga se izliva
Opća nada, opća vjera;
Glas što viče sred pustinje:
„Zlo ostavšim na po puta“ . .
Ta vitezu bez narodne slave
Nema vienca oko glave . . .
A kad začuh ime tvoje
U Hrvatsku mah pohitih
Nadajuć se — pridružiti
Tvome maču gusle svoje. —

Na grobu
Danta Alighiera

Ravenna, 4. Dekembra 1848.

Na tvom grobu, na kom se izlija
Plač toliki s takim blagosovom,
Slavsko more valove razbija.

Kaži, pjevče, dodje li ti s novom
Bukom, koju svjetina neznade?
Novim li te ono zbudi slovom?

Kaza li ti ko viteze mlade
Ćera viencu nedobita Slava
Ludu djecu i sijede brade?

Pa vidje li kako davna prava
Odkupuje narod golubinjski
Kakvim žarom zasija mu glava?

Ti mi reci, — tako kljun orlinjski
Nediraо domovinu tvoju, —
Odvjetuj mi odgovor istinski.

A mogo bi riječ prijat moju;
Kako što ti, i ja za mladosti
Svu obidjoh očevinu svoju,

Nebi l' jošte našo slobodnosti
Živo sjeme gdjegodj sahranjeno
Pod gomilom djedovskijeh kosti;

I nesrećno tad spoznah koljeno
Dobre volje puno, dobre ćudi,
U divljaštvu lele! zarašteno.

A koji su hvale bolji ljudi
Grubša to je i gadnija fela,
Ona svoje tudjim srcem bljudi.

Jest, pravedno, i poštenih čela
Kojima je za istinu stalo
I traže je kano cvieće pčela;

Ali njih je na rabošu malo,
Malo vode žedju b' im ubilo,
Malo suknja haljine im dalo.

Te ja videć — prosto meni bilo —
Svu narodnu gizdu razasutu
Srce mi je jadom propištilo;

Pa sudbinu prokleh našu krutu,
I da skrijem svoje duše ranu
Italije utekoh u skutu.

Tvoje zemlje iskah svaku stranu,
I nadjoh si u kraljevskih dvori
Goj, utjehu, hvalu i obranu;

Al naučih kako solju gori
Tudji hljebac, kakvo li je brime
Ići tudjim stubam doli gori . . .

No prodje li kogodj mlado vrime
Sred lijepog talianskog kraja
Bez da spozna ćeri mu ljubime?

Prožive li kogodj u sred raja
Dje prirodom sama milost vlada
Bez d' okusi ljuvenoga vaja?

Hvala tebi Mletkinjico mlada!
Crnom kosom a očima plavi
Ponositu ti mi dušu svlada.

Dugom dvorbom tebe ja proslavih
Ali taka nagradi me plata
Da svakog se truda zaboravih.

Ljubav koja dušom bješe data
Bješe dušom, dušo, povraćena —
Nek je svakom istina poznata.

Pa ja pustih usta ti medena
Pustih tvoja njegovanja mila
Tvojeg oka pogleda ljuvena,

Kadano' me sebi prizva Vila,
  Ona stara domaćica prava
  Koja me je dječkom odhranila;

Kadano mi, kako glasom lava
  Po što odkri lice si prebliedo
  Triš zavika: — slava — slava — slava!

Ona podje; a ja sliedom sliedoh
  Njene trage i sve idjah muče
  Kô za majkom ide ludo čedo.

I mudrace kano putujuće
  Od istoga do rodjenog cara
  Sjajna zviezda kolebi dovuče,

Tako pjevče, ona moja stara
  Kako ti me doprati do groba
  Ostavi me samog kon oltara.

Polunoćno tad bijaše doba
  I zvijezde jednim sjahu žarom,
  Da sjedine pozora nam oba.

Ti sjedjaše nad stolicom starom
  I na dlanu licem nastonjenim
  Višnjeg spjeva kaza se gosparom.

A oćima od plača crljenim
  Studenu ti ja zagrlih ploču
  I sazvah te glasom umiljenim.

Jošt njegda dodje tebi noću
Sinak hrabri bogatog otoka
I sazva te i ti njega poču,

Te izlazeć s groba ti duboka
On razglasi po cielome svietu
Tajne viesti ravenskog proroka.*)

Sličan nisam onom ja poetu,
S orlovima on se samo muči,
A ja jedva puzem se po tlehu;

Ali barem da me preporuči
Dugi nauk i ljubav velika,
Kojom knjigu tvoju si proučih.

Prozri, meštre, na svog učenika
Sa prestolja djeno s Beatričom
Tolika te ovjenčava dika:

I znadeš li pod kakovim bičom
Sve stenjaju narodi slavjanski
Pod kakovim sve drhtaju tičom:

Ti mi reci hoće l' s' ikad stranski
S narodnijem barjak izmieniti
Krilo obielit oro austrianski?

I sloboda za kom toli hiti
Ljudsko srce da drugo nemari
Hoće l' sada i nas prosvjetliti?

*) Byron, — Dante's Prophecy.

Il jednako svi smo u prievari
I napokon svijem nama prieti
Jaram novi teži nego stari?

Nedaj, bože pravo toj goneti!
A ti pjevče, tako ti imena
Ne ckni nama svu istinu rieti.

Odgovori: kakva nas vremena
Sad čekaju? šta se nama sluti?
Šta će biti od našeg plemena?

Ali mučiš! al ti s' oko muti
Groznom suzom, jed ti lice masti...
Znadem šta je; šuti, starče, šuti!

Vidiš tvoje Italije vlasti
Varvarskijem četam poharane
Dje neznadu kako će se spasti,

Pa ti znadeš iz koje su strane
Narinule na nju te ordije...
No vjeruj mi, divlje su to grane,

To naroda živo stablo nije;
A u našem kako u rimskom puku
Za slobodom svaki živac bije.

Primi i on s talianskih ruku
I u davno i u novo vrieme
Dugotrajnu uvrjedu i muku...

Al omraze istriebimo sjeme
Omraza nam ništa pomoć neće
Neće teško olakšat nam breme;

Nego ljubav, koja svietom kreće
Pozovimo srcem i ustama
Da nas jednom sajedini veće.

Hoće li se našim molitvama
Ona sklonit? hoće l' njena milost
Za unapried ostati medj nama?

Tada sviet bi uvidio kripost
Naše sile; jug bi od sjevera
Otkupio svoju cielovitost!

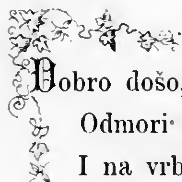
Je li višnja, starče, to namjera?
Ti koji si do božijeg stola
Pokle tvoja izčisti se vjera,

Budućnost se tebi kaže gola . . .
Pa ti možeš kroz tjelesne sjene
Ukazat nam, šta je božja volja."

— Tako prosjah. — Starac se okrene
Ganut mojim iskrenim molenjem,
I obredno blagosovi mene
Sveštenijem rukopoloženjem.

Adamu Mickiewiczu.

Rim, Marta 1848.

Dobro došo, suputniče brate,
Odmori se od trudnoga hoda
I na vrbe tiburskijeh voda
Štap objesi i gusle poznate;

Zaboravi trnje i kupjene
Koje su ti isciepale noge
Tvrde pute, jaruge premnoge
Znojna jutra i užasne sjene;

Zaboravi sve što te je smelo,
Ugrabilo nebesnoj visini:
Te nam stani, sjedi i počini
A oteri oznojeno čelo.

Znamo, s dušom dugi boj si bio
Srce ti se jeste razpuknulo,
Znamo, svako 'e drvo usahnulo,
Na kog si se putem naslonio.

Ali kada ti nam muku spjeva
Uzdrhtanjem sviet ti odpovjede;
Bolest tvoja svakoga ujede,
Oka nema, suze da ne lieva.

I ja njegda s malog čuna moga
Gledah tvoju korablju golemu...
Slabo ptiče u grmu svojemu
Pjesmu pjevah orla nebeskoga.*)

A desnicu u prostoti svojoj
Pouzdano sada pružam tebi,
Ti me primi i pritisni sebi
I poslušaj ko ti kaže: pokoj!

Pokoj burnoj oholoj pameti,
Pokoj srcu i pokoj strastami,
Sam se sobom skupi u osami
Sam priklekni prid ov' oltar sveti.

To je ona hrid nekolebima
Koja smije uzdržat nam ladju,
Uspokojit unutrnju svadju
I spasenje darovati svima.

Ti k njoj danas pokorno pristupi,
Usta svoja žeravom izcieli,
Te zamotan u zavezih bieli
Novu pjesmu slobodno zaupi.

*) Njegda sam u trstanskom časopisu „la Favilla“ štampao komad „Džiadi“ talianskim stihovima.

Ja za tobom, ko za popom djače
Sveštena ću prepjevati slova,
Navještit ću očekano doba
Svom narodu, što u lancu plače.

„Ustaj, ustaj plemeniti rode
Zgrabi koplje, oklope, barjake;
Pod novijem znakom zbroj junake
Pod zastavom vjere i slobode.

„Ko prot Bogu i protivo tebi?
K moru bježi Turčin poludivlji
K dubravama Nijemac pužljivi
I gnusni se Madžarin istriebi.

„Slobode će medju tvojih sinova
Uvjek biti domovina prava,
A davna će gospodovat Slava
S Dubrovnika bielog do Krakova.

Livorno 1848

Često brodar pomnjivi
Preko mora ploveći
Sluša s kraja večerom
Sveto zvono da zveči;
To mu budi spomenu
O dalekom plemenu,
Pa od želje što srce mu para
Plač oblije smućenog brodara.

Tako, gospo preliepa,
Kad ti nebo zagledaš
I u tanke glasove
S biela grla zapjevaš,
Naša duša ledena
Stvori s' odma plamena
I leteći do rodjenog kraja
Put nalazi pozabitog raja.

Bagni di Lucca 1847.

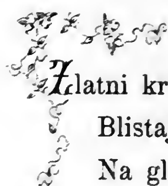
Nada goji
Danah moji
Cieli viek;
Al uhvanje
Svagdan manje
Goni tjek.

Zaman vjera
Me ne ćera
Na dobit,
Kada duša
Svagdan gluša
Meće štit.

Eto danas
Okolo nas
Sve vrvi;
Moja sila
Premda cila
Jošte spi.

Petrogradu

St. Petersbourg 10. Jul. 1852.

Zlatni krovi božijeh hramova
Blistaju se suncem ražareni;
Na glavama lakijeh stupova
Dvorovi se dižu nakićeni;
U koritu mramornih bregova
Ljuta Neva valovima pjeni;
Vrvi narod, trg cieloga svieta
Morem, kopnom ovdjeka doljeta;

A nije se vijek dvostručio,
Crna pustoš krajem je vladala;
Samonik bi jedva zelenio,
Jedva dje bi róda poskakala,
Jedva dje bi ribar zakasnio
Na otoku od nezdrava kala,
Samo zimi vrhu tvrda leda
Zaigralo kolo bi medjeda.

Kojom srećom, kojim li je trudom
Stvorenje se tako promjenilo?

Zar prirodom? zar božijem čudom?
Zar po vragu to se dogodilo?
Niti čudom, nit pakljenim udom
Niti se je tek slučajem zbilo;
Jedan Petar promjenu doćera
A Petra je poticala vjera.

Ona vjera tvrdja od kamena
Štono srce Slavjanina brani,
Stavna vjera udesnog vremena,
Kakvo nebo navlaš za nas hrani;
Ota vjera jednom pobudjena
Već nesmije stajati zamani,
Za njom svud se Slavjanin okreće
I prirodu samu prekomeće.

I ja, brate, od djetinstva svoga
U srdašcu tu svetinju gojim;
Glè maknuh se s briega jadranskoga
Da bar jednom očin vid spokojim,
Da s' nagledam stvora Petrovoga,
Da uskliknem jednoč glasom svojim:
„Odje barem slavski car stoluje!
„Slava Bogu! Slavjan gospoduje!“

Z bogom dakle gorostazni grade
Slavijanska zviezdo na sjeveru!
Rasglednem li tvoje divne zgrade,
Crkava ti ures i razmjeru,

Tvoje bašte, luke i livade,
Na brodovim trobojnu bandieru,
Tvoga cara, tvoju gizdu dvorsku,
Zemaljsku ti vojsku i pomorsku;

Promislim li čuda i čudesa
Kojima si sve to zadobio;
Onda dignut i sam iz ničesa
Tajna slast mi fata srce tio;
Tvojom slikom jamče mi nebesa
Da Slavjanin štogod prifatio
Za ustati danas iz mrtvila
Oko njega lebdi Božja sila.

Soneti.

Zaman kvarim ove biele liste,
Kako želja mami me goruća,
Samo ognju tim namećem pruća
A samoga mene rieči tište.

Njih će gledat tvoje oči čiste
Bez da dušu niedna ćut ne hmuća;
Ko svirale kojim neznaš ključa
Svedj će nieme ostati, svedj iste.

Šta da radim? dje su meni Vile
Koje bi mi bile u pomoći?
Dje su meni sve nebeske sile?...

No da predam svoju tajnu želju
Kome ću se molit u nemoći?
— Sliepoj sreći i sliepome Lelju. —

